

Εισαγωγικά

Η Εταιρεία Κρητικών Σπουδών – Ιδρυμα Γεωργίου και Αρτεμισίας Καψωμένου εγκαινιάζει τη συμμετοχή μας στον εορτασμό των 200 χρόνων από την Επανάσταση του 1821 με ένα κείμενο που εστιάζει στα αξιακά πρότυπα του λαϊκού πολιτισμού, που γέννησαν τη μεγάλη πράξη της Επανάστασης. Η επιλογή αυτή εκφράζει την άποψη του μελετητή ότι για τις μεγάλες ιστορικές πράξεις δεν αρκούν οι ατομικές ικανότητες του άλφα ή βήτα ιστορικού προσώπου ούτε είναι ζήτημα γραφειοκρατικού σχεδιασμού στα παρασκήνια της εξουσίας, αλλά έργο του συλλογικού υποκειμένου και των αξιακών προτύπων που το διακρίνουν ως ιστορική οντότητα. Τα πρότυπα αυτά ο μελετητής αναζητά στους πολιτισμικούς κώδικες των ηρωικών δημοτικών τραγουδιών της προεπαναστατικής περιόδου και των χρόνων της Επανάστασης, που είναι τα *Κλέφτικα* και τα ομόθεμα *Ιστορικά τραγούδια*. Τί πλεονέκτημα έχει αυτή η επιλογή απέναντι σε άλλες, λ.χ., ιστορικές πηγές για τα πολεμικά γεγονότα που συνέβαλαν στην ευόδωση του σκοπού; – Στα δημοτικά τραγούδια, που είναι σύγχρονα με τα γεγονότα, αποκρυσταλλώνεται η αυτοσυνειδησία του συλλογικού φορέα, που είναι συνάμα δημιουργός των τραγουδιών και συμμέτοχος στην ιστορία. Και συνεπώς, η σημασιοδότηση των γεγονότων εκφράζει αυθεντικά τους πολιτισμικούς κώδικες της συγκεκριμένης ανθρώπινης κοινότητας,. Η μελέτη αυτών των κωδίκων ανέδειξε μια ιστορικής σημασίας κατάκτηση στο πεδίο του πολιτισμού, που είναι το πέρασμα από το ηρωικό ιδεώδες του *ζεχωριστού ατόμου*, που αποτελούσε το πρότυπο του ακριτικού τραγουδιού, σ' ένα νέο, ωριμότερο ηρωικό πρότυπο, το ιδεώδες του ανθρώπινου προσώπου, που σημαδεύει, σύμφωνα με τον μελετητή, το πέρασμα από τη μεταβυζαντινή στη νεοελληνική πολιτισμική φάση. Το σπουδαίο είναι ότι δεν πρόκειται εδώ για μια ατομική κατάκτηση, πνευματική σύλληψη μιας μεγάλης επιστημονικής ή φιλοσοφικής διάνοιας, αλλά για το συλλογικό βίωμα ενός ολόκληρου λαού, που τροφοδότησε και καθοδήγησε τις μεγάλες πράξεις στην υπό μελέτη ιστορική περίοδο.

Τιμώντας τη σεπτή μνήμη όλων εκείνων, επώνυμων και ανώνυμων, που έδωσαν τη ζωή τους από το *Εικοσιένα* ως τις μέρες μας, για τη λευτεριά και την προκοπή αυτού του τόπου και των ανθρώπων του, το Διοικητικό Συμβούλιο του *Ιδρύματος*, διερμηνεύοντας τη βούληση των Μελών του και των Φίλων του, βεβαιώνει, με πάσα σεμνότητα και σιγουριά, ότι ο διαχρονικός Ελληνικός Πολιτισμός και το Ιστορικό Υποκείμενο που τον συντηρεί και τον αναπαράγει δεν πρόκειται να εκλείψουν επί των ημερών μας.